

Una mirada als equips d'atenció primerenca de les Illes Balears

Rosa Mas

RESUM

Aquest treball pretén donar a conèixer la situació actual dels equips d'atenció primerenca fent una mirada al passat, present i futur, i posant un punt de consciència en la importància d'acompanyar els primers anys de vida.

RESUMEN

Este trabajo pretende dar a conocer la situación actual de los equipos de atención temprana mirando al pasado, presente y futuro, poniendo un punto de consciencia en la importancia de acompañar los primeros años de vida.

I. INTRODUCCIÓ. EL SENTIT DE L'ATENCIÓ PRIMERENCA

Els esdeveniments que succeeixen al llarg de la primera infància i les vivències que es tenen són essencials per al desenvolupament integral de l'infant.

Dels 0 als 3 anys tenen lloc la majoria dels aprenentatges que conformaran la base per garantir la capacitat de supervivència a l'entorn.

Aquests primers anys de vida són fonamentals; és el període d'alta vulnerabilitat i gran influència de l'entorn, és el moment de més plasticitat cerebral, quan es creen la majoria de les connexions sinàptiques i es donen les fites cognitives més importants de la vida de la persona. És durant aquests anys quan, si es detecta alguna dificultat en el desenvolupament, una intervenció o estimulació serà més efectiva a causa de la permeabilitat del sistema a rebre informació. Encara que durant tota la vida es pugui millorar, aquests primers anys són primordials.

L'infant, en el moment del naixement, té el primer contacte amb el món exterior i comença el seu procés de descobriment i d'adaptació a l'entorn.

Llavors podem parlar de processos que es van produint globalment i de manera natural que estan íntimament lligats: els reflexos primitius, les primeres experiències sensorials, el desenvolupament motriu, el procés de comunicació i llenguatge, la relació i socialització i el desenvolupament cognitiu.

Per afavorir-los cal tenir en compte la importància d'oferir experiències enriquidores, estimulants i profitoses a través del joc, que promoguin la curiositat, el descobriment i l'experimentació amb la intenció de provocar així aprenentatges significatius. Tot això, amb una mirada afectuosa i un acompanyament que respecti el ritme individual de l'infant. Serà, doncs, en els entorns naturals del seu desenvolupament —família i escoles com a primer i segon sistema de relació, respectivament—, on s'haurà de posar consciència oferint espais i propostes que afavoreixin l'assoliment del màxim potencial de cada un.

L'escoleta és un espai proper on es creen les primeres relacions fora de l'ambient familiar, on el respecte i l'amor fan d'aquest un lloc privilegiat on s'acompanya i guia el creixement dels infants en les millors condicions d'atenció i qualitat.

L'escoleta té el suport dels equips d'atenció primerenca (EAP), que són serveis d'orientació que actuen com a equip de suport amb motiu de l'atenció a la diversitat dels centres docents de primer cicle d'educació infantil (0-3) i dels centres docents que només disposen de l'etapa d'educació infantil (3-6 / 0-6). Estan constituïts com a equips interdisciplinaris integrats per professors del cos de secundària en l'especialitat d'orientació educativa, professors tècnics de formació professional de l'especialitat de serveis a la comunitat, mestres d'audició i llenguatge, i mestres de pedagogia terapèutica.

Els equips d'atenció primerenca depenen de l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (IEPI), ubicat dins la Direcció General de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa de la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca.

Cada EAP té una seu des de la qual els professionals es desplacen als centres educatius; allà és on comparteixen vivències i es donen suport professional i emocional. A més, és la base on tenen els recursos materials, bibliogràfics, didàctics i informàtics necessaris per poder fer la seva tasca, i el lloc on duen a terme reunions per planificar les actuacions a la zona, on fan intercanvi d'informació i coordinació, formació interna i anàlisi i supervisió de casos, entre d'altres.

2. HISTÒRIA I ACTUALITAT

Per entendre el moment actual dels equips d'atenció primerenca (EAP) és convenient fer una mirada a la seva trajectòria i al marc legal que els acompanya. Respecte al marc normatiu que ens ocupa, s'evidencia un paral·lelisme cronològic quant al desplegament i la creació dels equips d'atenció primerenca i els principals augments de recursos humans que els constitueixen.

L'any 1982 s'aprova la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids (LISMI) (BOE núm. 103, de 30 d'abril), que a l'article 9.3 diu que el Govern de l'Estat està obligat a presentar un pla nacional de prevenció de les minusvalideses que inclogui la detecció i el diagnòstic precoç.

Així, l'any 1989, el Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) crea els primers equips d'atenció primerenca arreu de l'Estat. És en aquest moment quan es creen els tres primers EAP a les Illes Balears, distribuïts a Mallorca, Menorca i Eivissa (Arnaiz, 2012). La dotació total en recursos humans dels tres equips és de 12 professionals distribuïts de manera equitativa.

Amb la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu (LOGSE) (BOE núm. 238, de 4 d'octubre), es recullen els principis de normalització i d'integració que estaven presents a la LISMI i al RD 334/1985 de l'Ordenació de l'Educació Especial (BOE núm. 65, de 16 de març de 1985).

La LOGSE modifica significativament el sistema educatiu a Espanya; opta per una educació comprensiva, la mateixa per a tothom i diversificada, adaptada a les característiques de cada grup i el seu context i a les característiques individuals, i dedica el capítol V a l'atenció dels alumnes amb necessitats educatives especials amb la introducció d'aquest concepte.

L'any 2001 es destina un professional de l'EOEP d'Inca i un professional de l'EOEP de Manacor a dur a terme funcions d'atenció primerenca als sectors respectius, fruit de la necessitat que es viu en aquests equips d'iniciar processos de prevenció i detecció abans que els alumnes s'incorporin al segon cicle d'educació infantil. Aquests recursos s'amplien fins a tres professionals a cada EOEP el 2004.

És el 2007 quan la Conselleria d'Educació i Cultura impulsa el Pla per a l'Educació de la Primera Infància, que fomenta la creació de 2.000 places públiques de primer cicle d'educació infantil i l'autorització de 300 centres de primer cicle d'educació infantil. Aquest Pla preveu un desplegament normatiu autonòmic que implica un abans i un després dins l'educació dels 0 als 3 anys; el 2008 es publica el Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil (BOIB núm. 63, de 8 de maig) i el Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i es regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (BOIB núm. 169, de 14 de desembre).

Amb tot aquest impuls a l'educació infantil, l'any 2009 es formen i posen en funcionament tres nous equips amb tres subseus a l'illa de Mallorca, i una subseu de l'equip ja existent a l'illa de Menorca.

A Mallorca:

EAP es Raiguer a la zona d'Inca.

- EAP Nord (subseu de l'EAP Raiguer) a la zona d'Alcúdia.

EAP Llevant a la zona de Manacor.

- EAP Sud (subseu de l'EAP Llevant) a la zona de Lluçmajor.

EAP Ponent a la zona de Calvià.

- EAP Tramuntana (subseu de l'EAP Ponent) a la zona d'Esporles.

A Menorca:

- EAP Menorca, subseu Llevant-Maó (subseu de l'EAP Menorca) a la zona de Maó.

L'atenció a la diversitat es va establir com una necessitat dins la comunitat educativa i l'any 2011 es publica el Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics, que defineix els serveis d'orientació educativa i que assenyalava com a part seva els equips d'atenció primerenca. També és aquest any quan es crea la subseu EAP Formentera de l'EAP Eivissa-Formentera, existent des del 1989.

En aquest moment es fa el primer salt quantitatiu i qualitatiu pel que fa als recursos humans dels EAP, i el curs 2012-2013 s'arriba a un total de 47 professionals.

L'any 2017, l'EAP Sud (zona Lluçmajor), fins aleshores subseu de l'EAP Llevant, es converteix en equip propi, i passa a ser així el setè EAP de les Illes Balears.

I és l'any 2018 quan s'acorda, per unanimitat, instar el Govern de les Illes Balears i els consells insulars a impulsar una comissió tècnica de treball per elaborar un document marc sobre l'atenció educativa i assistencial dels infants menors de tres anys, que es redacta amb el títol "Document marc. L'Educació dels infants 0-3 i la necessària equitat. Anàlisi de la realitat a les Illes Balears. Consideracions i recomanacions. Comissió tècnica 0-3. Gener 2019. PNL 16956-17. Conferència de Presidents". Aquí es dona un segon impuls als equips d'atenció primerenca amb un augment significatiu de professionals, situant-se en el curs 2019-2020, en set equips i quatre subseus amb un total de 87 professionals.

El mes de juliol de 2020, i degut a l'ampli territori que abasta l'EAP Es Raiguer, es crea l'EAP Mallorca Centre, la seu del qual estarà ubicada a Santa Maria del Camí, i que donarà servei a una sèrie de municipis fins aleshores atesos per l'EAP Es Raiguer.

Cal anomenar la singularitat de les Illes Balears, on s'ha creat una important xarxa de serveis educatius d'atenció primerenca, ja que a altres comunitats autònomes s'ha centrat l'acció preventiva de detecció i valoració primerenca de dificultats evolutives en serveis externs al sistema educatiu.

QUADRE I. QUADRE SOBRE NORMATIVA D'APLICACIÓ

Any	EAP	Nombre de professionals	Normativa
1989	3 EAP	12	La Llei orgànica general del sistema educatiu LOGSE, de 3 d'octubre de 1990 (BOE núm. 238, de 4 d'octubre), a l'article 36, especificava que "2. La identificació i valoració de les necessitats educatives especials es realitzarà per equips integrats per professionals de diferents qualificacions, [...]". L'Ordre ministerial de 9 de desembre "por la que se regula la estructura y funciones de los Equipos de Orientación Educativa y Psicopedagógica" (BOE núm. 303, de 18 de desembre de 1992), a l'article 1.4, deia: "podrán existir equipos de atención temprana".
2001	3 EAP	14	
2004	3 EAP	18	
2006	3 EAP	18	La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, de 4 de maig), a l'article 71, diu: "3. Las Administraciones educativas establecerán los procedimientos y recursos precisos para identificar tempranamente las necesidades educativas específicas de los alumnos y alumnas [...]".
2008	3 EAP	Ajustaments segons necessitats	El Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil, a l'article 11, diu: "2. La Conselleria d'Educació i de Cultura assessorarà els centres públics a través dels equips d'orientació educativa i psicopedagògica d'atenció primerenca o d'altres serveis d'atenció educativa primerenca que es puguin crear dins l'àmbit de les funcions d'aquells, i molt especialment per a la detecció i diagnòsi de les dificultats evolutives dels infants" (BOIB núm. 63, de 8 de maig). El Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (BOIB núm. 169, de 14 de desembre), a l'article 9, diu: "La Conselleria d'Educació i Cultura ha de garantir l'oferta suficient de serveis educatius d'atenció primerenca per cobrir les necessitats d'identificació, valoració de les dificultats i necessitats específiques de suport educatiu dels infants escolaritzats i de les seves famílies, així com l'orientació i suport als centres esmentats, a les famílies i als infants per afavorir al màxim el seu desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional".

2009	6 EAP 4 sub-seus	Ajustaments segons necessitats	
2011	6 EAP 5 sub-seus	47	El Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics (BOIB núm. 67, de 5 de maig), al capítol IX, diu: "1. S'entén per serveis d'orientació educativa els professionals que actualment exerceixen aquesta tasca a centres on s'imparteixen qualsevol de les etapes educatives o dins el Programa d'Intervenció Pedagògica i d'Orientació Educativa, així com els equips d'atenció primerenca, els equips d'orientació educativa i psicopedagògica i altres serveis educatius que es puguin crear amb aquestes funcions".
2013	6 EAP 5 sub-seus	Ajustaments segons necessitats	Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE núm. 295, de 10 de desembre).
2015	6 EAP 5 sub-seus	Ajustaments segons necessitats	Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència (BOE núm. 180, de 29 de juliol).
2018	7 EAP 5 sub-seus	Ajustaments segons necessitats	Document marc. L'Educació dels infants 0-3 i la necessària equitat. Anàlisi de la realitat a les Illes Balears. Consideracions i recomanacions. Comissió tècnica 0-3. Gener 2019. PNL 16956-17. Conferència de Presidents. ¹
2019	7 EAP 5 sub-seus	87	Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears (BOE núm. 89, de 13 d'abril). Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019 per la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears, aquesta regula l'estructura, organització i funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional (BOIB núm. 70, de 25 de maig) d'acord amb l'article 38 del Decret 39/2011. Decret 16/2019, de 15 de març, pel qual es modifica el Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (BOIB núm. 35, de 16 de març) Decret 58/2019, de 26 de juliol, de modificació del Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil (BOIB núm. 103, de 27 de juliol).
2020	8 EAP 4 Sub-seus	87	

Font: IEPI, BOE, BOIB. Elaboració pròpia

¹ Aquest document no és de caràcter normatiu, però, per la seva rellevància, s'ha considerat oportú afegir-lo a aquesta taula.

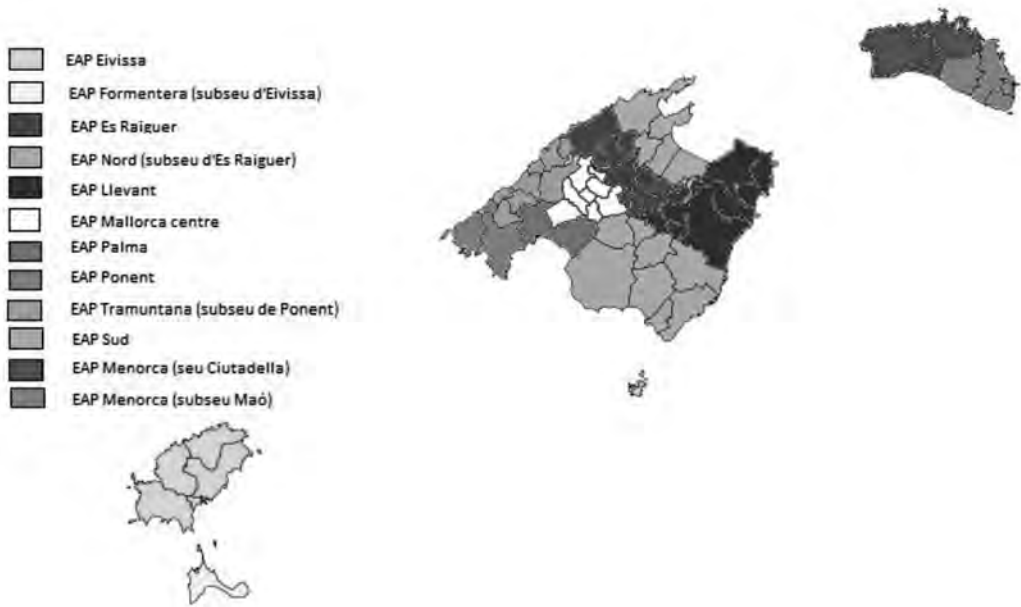

Figura 1. Distribució territorial EAP Illes Balears curs 2020-2021

Font: IEPI / Elaboració pròpia.

QUADRE 2. DISTRIBUCIÓ TERRITORIAL DELS EAP A LES ILLES BALEARS, CURS 2019-2020

Illla	EAP	Municipis que atén
Mallorca	EAP Palma	Palma
	EAP es Raiguer	Inca, Marratxí, Santa Eugènia, Santa Maria del Camí, Alaró, Consell, Binissalem, Lloseta, Mancor de la Vall, Selva, Búger, Campanet, Escorca, Costitx, Lloret, Llubí, Maria de la Salut, Sencelles, Sineu.
	EAP Nord (subseu es Raiguer)	Alcúdia, Pollença, Santa Margalida, sa Pobla, Muro.
	EAP Ponent	Calvià, Andratx, Estellencs.
	EAP Tramuntana (subseu Ponent)	Esporles, Valldemossa, Bunyola, Sóller, Fornalutx, Deià, Banyalbufar, Puigpunyent.
	EAP Llevant	Manacor, Son Servera, Artà, Sant Llorenç, Vilafranca, Capdepera, Petra, Sant Joan, Ariany.
	EAP Sud	Llucmajor, Campos, Algaida, Porreres, Montuïri, Felanitx, ses Salines, Santanyi.
Menorca	EAP Menorca	Ciutadella, Ferreries, es Mercadal, es Migjorn.
	EAP Menorca (subseu Maó)	Maó, Alaior, es Castell, Sant Lluís.
Eivissa	EAP Eivissa	Sant Joan, Eivissa, Santa Eulàlia, Sant Antoni, Sant Josep.
Formentera	EAP Eivissa (subseu Formentera)	Formentera

Font: IEPI. Elaboració pròpia.

QUADRE 3. RECURSOS HUMANS DELS EAP A LES ILLES BALEARS

Recursos humans	1989	2012	2020
Orientadors educatius	6	21	39,5
Professors tècnics de formació professional de l'especialitat de serveis a la comunitat	3	3	3
Mestres d'Audició i Llenguatge	3	11	23,5
Mestres de Pedagogia Terapèutica	0	12	21
Total	12	47	87

Font: IEPI. Elaboració pròpia.

3. LA TASCA DIÀRIA EN UN EAP

Els equips d'atenció primerenca, a l'inici de cada curs escolar, elaboren el seu pla d'actuació a partir de les instruccions d'organització i funcionament dels equips d'atenció primerenca que publica l'IEPI. Aquest pla, partint de la normativa vigent, marca els objectius específics i les tasques amb relació a la zona i respecte de cada un dels centres d'educació infantil que atén.

Les funcions dels equips d'atenció primerenca com a servei d'orientació educativa són les que estableix l'article 39 del Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics (BOIB núm. 67, de 5 de maig), i que s'organitzen a l'Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019, per la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears; aquesta regula l'estructura, l'organització i el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional (BOIB núm. 70, de 25 de maig) en els apartats: atenció i intervenció als centres i altres serveis, atenció i intervenció amb els alumnes, i atenció i intervenció amb les famílies. A continuació destacarem algunes de les actuacions que porten a terme els EAP pel que fa a aquests apartats.

En relació amb l'atenció i intervenció als centres i altres serveis:

El paper primordial dels EAP amb els centres d'educació infantil és la col·laboració en la formulació i posada en pràctica d'una resposta educativa ajustada a les diversitats, tant individuals com de grup i, molt especialment, pel que fa referència a la prevenció, la detecció i l'atenció als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE).

Les actuacions en els centres de primer cicle d'educació infantil es porten a terme a partir del treball conjunt EAP-centre, creant espais de reflexió i anàlisi amb l'equip educatiu, assessorant i donant suport en els aspectes metodològics i organitzatius de centre i aula, dissenyant accions per acompanyar les famílies en el procés educatiu i de criança dels seus infants, i elaborant la documentació de centre necessària, fruit de la reflexió i de la presa de decisions per a la millora de la qualitat educativa.

En relació amb l'atenció i intervenció amb els alumnes:

Els professionals dels EAP es fan presents a totes les aules i treballen amb l'equip educatiu per afavorir la prevenció, detecció i atenció als alumnes NESE. Aquests infants poden ser detectats per la pròpia família, per l'equip educatiu del centre, per l'EAP o derivat per altres serveis (serveis sanitaris, serveis socials municipals, SVAP, SEDIAP).

Els mestres especialistes de l'EAP intervenen amb tot l'alumnat, juntament amb les tutores. Fan una tasca preventiva dins les aules, duen a terme activitats que van dirigides especialment als infants amb NESE i afavoreixen així el seu desenvolupament, però es fan extensives a la resta dels infants, que també se'n beneficien.

Els equips d'atenció primerenca, a més de fer les avaluacions psicopedagògiques i la proposta d'escolarització i d'una resposta educativa pertinent als infants que presenten NESE, fan avaluacions, intervencions i seguiments a infants que en un moment determinat presenten una dificultat puntual detectada per la família, la tutora o l'EAP.

El ventall d'aspectes a tractar és molt ampli i s'atén qualsevol neguit, des de dificultats per passar d'una alimentació triturada a una de sòlida, angoixes per mossegades, dificultats d'adaptació al centre, gelosies pel naixement d'un germà... A dificultats relacionades amb necessitats educatives especials associades a una discapacitat o a un trastorn. Tots aquests temes és essencial que siguin acompanyats. L'acompanyament d'aquestes demandes es fa a partir del suport a l'acció tutoritzadora de les educadores i d'entrevistes a les famílies per atendre i fer seguiment envers la preocupació o angoixa que plantegen.

En relació amb l'atenció i intervenció amb les famílies:

L'acompanyament a les famílies per part dels equips d'atenció primerenca és fonamental, tant a les famílies dels infants a qui han detectat necessitats específiques de suport educatiu com a la resta de famílies del centre.

Cal tenir en compte, com s'ha assenyalat anteriorment, que les famílies són el primer sistema de l'infant, i que és imprescindible comptar amb elles creant xarxa; família, escola, equip d'atenció primerenca i altres serveis externs als centres educatius (sanitat, serveis socials, serveis d'infància...).

Els centres i l'EAP en ocasions es plantegen diferents formats grupals dirigits a les famílies, tipus col·loqui, taller, xerrada o similar, per tractar alguns temes d'interès que preocupen i ocupen les famílies, com són els que tenen a veure amb dormir, l'alimentació, el control d'esfínters, les rebequeries, etc.

En l'àmbit de zona, els equips d'atenció primerenca porten a terme funcions encaminades a crear sinergies amb tots els agents implicats en aquesta etapa (Conselleria d'Afers Socials i Esport, Conselleria de Salut, consells insulars, entitats locals i altres serveis), treballant coordinats amb la intenció de posar en marxa mesures per a la millora del primer cicle d'educació infantil i per

impulsar iniciatives per treballar amb els infants no escolaritzats. És important procurar que la prevenció d'infants de risc social i de necessitats educatives especials arribi a tota la població de 0 a 3 anys.

En aquest sentit, l'IEPI fa uns anys que promou la posada en funcionament d'espais d'acompanyament familiar: espai nadó, espai familiar, espai de trobada i joc, i espai de preadaptació arreu de les Illes. L'IEPI disposa d'un professional que es dedica a promoure aquesta iniciativa a través de formació i suport als ajuntaments que estan interessats a impulsar-la. El paper dels professionals dels equips d'atenció primerenca és el de col·laborar amb l'ajuntament (educació, serveis socials) i el centre de salut del municipi per tal d'organitzar-los i posar-los en funcionament. Aquests espais són un lloc de trobada per a les famílies amb infants de 0 a 3 anys que no estan escolaritzats.

La intenció de qualsevol activitat dirigida a les famílies és la d'acompanyar-les en el procés de criança respectant el seu camí. Els professionals de l'atenció primerenca han de vetllar per assegurar una mirada amorosa i respectuosa cap als infants i cap a les seves famílies, lliures de judicis, de projeccions i d'expectatives.

Cal tenir en compte, en tot moment, que la base del desenvolupament dels infants és l'afecte.

4. CONCLUSIONS

La base del desenvolupament dels infants és l'afecte, els infants necessiten amor i presència de l'adult de referència per poder adquirir seguretat i així sentir-se capaços d'explorar el món que els envolta. Cal tenir en compte l'alta vulnerabilitat en la primera infància i, per tant, la importància de l'entorn i de fer que els ambients siguin contexts acollidors que fomentin la curiositat i la descoberta del món a través del joc i de l'experimentació i que, alhora, afavoreixin el desenvolupament de la motricitat, la cognició, la relació i la comunicació.

En tot aquest procés, la família i l'escoleta esdevenen protagonistes, de la mà dels equips d'atenció primerenca, en l'acompanyament del desenvolupament de l'infant.

Els equips d'atenció primerenca avui en dia són una de les peces clau en l'engranatge de la comunitat educativa, i és una realitat consolidada la tasca que fan juntament amb els centres de primer cicle d'educació infantil, treballant des d'un model d'intervenció global amb altres serveis i entitats per a la millora del desenvolupament integral de l'infant.

La marxa dels EAP ve marcada per les instruccions d'organització i funcionament dels EAP que publica l'IEPI cada curs escolar. A partir d'aquestes, cada equip ha anat creant la seva línia d'actuació i establint el seu marc teòric i metodològic, i cal dir que han aconseguit acumular, cada un, coneixements i saviesa.

A hores d'ara, i des de fa uns anys, s'ha anat gestant dins els equips la necessitat d'unificar documentació i criteris, i la necessitat de compartir els uns amb els altres, des de documents (bibliografia, escales

de desenvolupament, articles, orientacions educatives...) a moments de formació i supervisió de casos d'infants amb necessitats específiques de suport educatiu.

Actualment, els equips disposen de professionals amb experiència en la primera infància i de professionals de nova incorporació, a causa de l'augment de recursos humans dels darrers anys. Això implica la necessitat d'establir procediments d'acollida dels nous i aguditzar la necessitat de formació, de supervisió i d'especialització en 0-3 anys.

Aquest curs escolar, l'IEPI ha apostat per posar els recursos necessaris per definir un Model Pedagògic dels Equips d'Atenció Primerenca que doni consistència a la intervenció dels diferents EAP, respectant la singularitat i autonomia de cada un dels equips, i amb l'objectiu d'afavorir la detecció i la resposta educativa als infants amb necessitats educatives especials des d'una perspectiva inclusiva a les escoles. El model es basa en tres línies de contingut: organització interna d'equips, treball en famílies i atenció a la diversitat (inclusió). Per elaborar-lo s'ha procedit a la contractació de dos professionals especialistes que assumeixen la coordinació tècnica del procés i que es fan càrrec de la redacció i la creació d'una comissió tècnica formada per representants de cada un dels EAP. S'ha partit de la participació i la col·laboració de tots els professionals dels equips d'atenció primerenca, amb la intenció d'aprofitar la seva experiència i bagatge professional, tenint en compte els procediments utilitzats validats, així com les bones pràctiques existents en els mateixos. Així mateix, es porten a terme processos de consulta i de participació de la xarxa pública d'escoles i de les famílies.

Una vegada finalitzada la redacció de cada apartat del model, la idea és procedir al desenvolupament dels instruments formatius i normatius necessaris per implementar-lo.

S'ha de seguir avançant per establir i consolidar una base sòlida que permeti la millora de la qualitat del funcionament dels equips d'atenció primerenca i que això repercuteixi de manera significativa en l'atenció a les escoles, els infants i les famílies.

D'acord amb tot allò exposat, la tasca dels professionals dels EAP adopta un paper fonamental dins el sistema educatiu. És necessari cuidar els professionals que acompanyen processos tan sensibles amb infants, famílies i educadores. El concepte de presència, de mirada i d'escolta de l'acompanyant és essencial. Per acompanyar amb presència és imprescindible ser i estar, aquí i ara, amb una actitud d'obertura emocional, d'escolta activa i mirada atenta que ens permeti vibrar amb qui acompanyam.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Arnaiz Sancho, V. (2012) "Equips educatius d'atenció primerenca a les Illes Balears Notes per ajudar a entendre'n la història i realitat present". *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2012*.

Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics (BOIB núm. 67, de 5 de maig).

Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil (BOIB núm. 63, de 8 de maig).

Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (BOIB núm. 169, de 14 de desembre).

Decret 16/2019, de 15 de març, pel qual es modifica el Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància (BOIB núm. 35, de 16 de març).

Decret 58/2019, de 26 de juliol, de modificació del Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil (BOIB núm. 103, de 27 de juliol).

Document marc. L'Educació dels infants 0-3 i la necessària equitat. Anàlisi de la realitat a les Illes Balears. Consideracions i recomanacions. Comissió tècnica 0-3. Gener de 2019. PNL 16956-17. Conferència de Presidents.¹

Institut per a l'Educació de la Primera Infància de la Conselleria d'Educació (IEPI), Cultura i Universitat. <http://www.caib.es/sites/primerainfancia/ca/normativa-41785/>

Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids (LISMI) (BOE núm. 103, de 30 d'abril).

Llei orgànica 1/1990 de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu LOGSE (BOE núm. 238, de 4 d'octubre).

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, de 4 de maig).

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE núm. 295, de 10 de desembre).

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència (BOE núm. 180, de 29 de juliol).

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears (BOE núm. 89, de 13 d'abril).

Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019 per la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears, aquesta regula l'estructura, organització i funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional (BOIB núm. 70, de 25 de maig).

RD 334/1985, de l'ordenació de l'educació especial (BOE núm. 65, de 16 de març).